

LAPIN YLIOPISTON AUDITOINTI

Authors **Tapio Määttä, Timo Lappi, Liisa Postareff, Elisa Rauma, Mira Huusko & Laura Partanen. Lapin yliopiston itsearviointi (toim.) Hanna Marttiini & Satu Uusiautti**

Year of publication **2022**, FINEEC publications **3:2022**

Language **Finnish**

ISBN **978-952-206-722-7 pdf**

1.1 Koulutuksen suunnittelu

- HEI's self-assessment

Koulutuksen suunnittelun laadunhallinnan lähtökohdat

Koulutustarjonnan suunnittelun keskiössä on Lapin korkeakoulukonsernin strategia. Koulutusvararehtorilla on hallinnollinen kokonaisvastuu peruskoulutuksen koulutustarjonnan ja tutkimusvararehtorilla jatkotutkintokoulutuksen tarjonnan suunnittelusta ja kehittämisestä yliopiston strategisten valintojen mukaisesti. Operatiivisesta suunnittelusta ja kehittämisestä vastaa tiedekunnan dekaani opetus- ja tutkimusvaradekaanien kanssa. Lisäksi erityishuomio kiinnitetään joustaviin ja monipuolisiin opetusmenetelmiin, yhteisöllisyyteen ja opiskelijälähtöisyyteen.

Tavoite on, että tutkintojen tuottama osaaminen vastaa tutkinnoille asetettuja kansallisia ja kansainvälisiä vaatimuksia ja osaamistavoitteita. Opetussuunnitelmassa kuvataan tutkintorakenteet ja opintokokonaisuudet sekä opintojaksojen sisällöt, kuten osaamistavoitteet ja arviointikriteerit huomioiden opetussisältöjen tutkimusperustaisuus ja työelämärelevanssi. Opintojaksojen tavoitteet on määritelty koulutusalan ammatillisen pätevyyden vaatimuksista, ja ne on kuvattu opintojaksoihin liittyvinä osaamisvaatimuksina, jotka opiskelijan tulee saavuttaa.

Opetussuunnittelutyöryhmissä ja opetuksen johto- ja kehittämisryhmässä on opiskelijaedustus. Opiskelijat antavat aktiivisesti palautetta opetuksesta ja opintojen sujumisesta sekä osallistuvat yksiköiden palautepöytäkeskusteluihin.

Opetussuunnitelman valmistelutyöhön osallistetaan myös sidosryhmien edustajia sekä kielikeskuksen ja kirjaston henkilöstöä pyytämällä palautetta tai osallistamalla heitä opetussuunnittelutyöryhmän työskentelyyn. Suunnittelussa hyödynnetään monipuolisesti työelämäyhteyksiä, maakunnallisia yhteistyöverkostoja, julkisorganisaatioita,

työelämäprofessoreja ja kansainvälisiä yhteyksiä. Esimerkiksi palvelumuotoilun maisteriohjelman opetussuunnitelmatyössä toteutettiin laajamittainen sidosryhmätyöskentely suunnittelun tukena.

Jatkuvan oppimisen toimintamalli tukee koulutustarjonnan suunnittelua. Koulutuksen suunnittelussa tunnistetaan mahdollisuudet vahvistaa yhteistyötä ja tarjota polkuja yliopistoon jo lukiokoulutuksen aikana. Alumni- ja työelämäyhteistyössä kartoitetaan työelämän osaamistarpeita ja niihin vastaamisen mahdollisuuksia. Jatkuvan oppimisen toimintamalli yhdessä maakunnallisten verkostojen kanssa luo välineitä ennakointityöhön.

Osaamistavoitteiden ja tutkimus- ja taiteellisen toiminnan huomioiminen koulutuksen suunnittelussa

Suunnittelussa kiinnitetään huomiota erityisesti joustavuuden ja opiskelijälähtöisyyden edistämiseen siten, että koulutuksen toteuttamisen tukena on erilaisten opetus- ja oppimisympäristöjen lisäksi tuorein pedagoginen tietämys. Opetus- ja arviointimenetelmät sekä opintojen suoritustavat tarkistetaan opetussuunnittelutyöryhmissä ennen opetussuunnitelman hyväksymistä. Lähtökohtana ovat osaamistavoitteet, joiden perusteella menetelmät valitaan. Myös tavoitteiden saavuttamista arvioidaan osaamisperusteisesti ja arvioinnin perusteet kirjataan opintojaksokohtaisesti.

Koulutussuunnittelun formaatti on yhteinen kaikissa koulutuksissa. Suunnittelussa kuvataan muun muassa osaamistavoitteet, koulutuksessa käytettävät opetusmenetelmät ja arviointikriteerit. eOppimispalvelut tarjoaa teknistä ja verkkopedagogista tukea opetussuunnitteluun.

Opetus perustuu henkilökunnan tutkimus- ja taiteelliseen toimintaan, jolloin uusimmat taiteelliset ja tutkimukselliset löydöt ja innovaatiot ovat luonnollinen osa opetusta. Kaikki opettajat tutkivat ja kaikki tutkijat opettavat. Osaamisen suuntaamisen työsuunnitelmissa työhön sisällytetään hankesuunnittelua ja työskentelyä. Henkilöstön kehityskeskusteluissa käydään läpi myös opetuksen toteuttamiseen ja oman osaamisen kehittämiseen liittyvät teemat läpi.

Kuormittavuuden, työelämärelevanssin ja kansainvälisyyden huomioiminen koulutuksen suunnittelussa

Opiskelijoiden työmäärät määritellään ECTS-järjestelmän periaatteiden mukaisesti siten, että opintojaksoa suunniteltaessa määritellään eri opiskelumuotoihin kuluva aika (noin 27 h = 1 opintopiste). Kansainvälinen vertailtavuus tulee esille osaamiskokonaisuuksien laajuuksissa, joissa vuosittainen kokoaikaisen opiskelijan työmäärä ts. vuoden aikana keskimäärin saavutettava osaaminen vastaa 60 ECTS:ä. Mittaamisen apuna käytetään erilaisia kuormittavuuslaskureita sekä tutkintojen viitekehyyksessä laaditut tasot, jotka pohjautuvat EQF-viitekehyykseen.

Kuormittavuuksia tarkastellaan opintojaksojen, tutkinto-ohjelmien ja tiedekunnan tasolla. Opiskelijapalautteet kertovat kuormittavuuden kokemuksista, joiden perusteella työmäärää voidaan säätää. Esimerkiksi kasvatustieteiden tiedekunnassa on käytössä yhteiset opintojen

mitoittamisen periaatteet erilaisille suoritusmuodoille.

Opetussuunnittelu perustuu työelämän tarpeiden vastaavuuteen ja ennakointiin. Keskeisten työelämätaitojen oppiminen on kirjoitettu sisään opetussuunnitelmiin. Näiden geneeristen taitojen hallinta arvioidaan osana opintojaksojen suoritusta. Erilaiset harjoittelujaksot ovat käytössä aktiivisesti tiedekuntien tutkinto-ohjelmissa, mukaan lukien jatkotutkintokoulutus. Yliopistossa työskentelee myös työelämäprofessoreita, jotka tuovat työelämänäkökulman koulutuksen suunnitteluun. Henkilöstöä tuetaan työ- ja elinkeinoelämän yhteyksien rakentamisessa ja ylläpitämisessä esimerkiksi suuntaamalla työaika työelämäverkostojen jäsenyyksiin.

Maistereiden työelämäpalautetta hyödynnetään tutkintojen kehittämistyössä, opiskelijoiden ohjauksessa sekä valmistumista ja työllistymistä tukevissa koulutuksissa. Tohtoreiden uraseurannan tuloksia hyödynnetään ohjauksen ja tohtorikoulutuksen kehittämisessä. Työelämän sidosryhmien näkökulmia hyödynnetään koulutusten suunnittelussa. Esimerkiksi kasvatustieteiden tiedekunnan Media Education Hubissa tehdään koulutuksen kehittämistutkimusta sidosryhmien kanssa.

Kansainvälisyys ja sen kehittäminen on luonteva ja läpileikkaava osa koulutuksen suunnittelua ja opetussuunnittelutyöryhmään osallistuu kansainvälisten palveluiden asiantuntija. Kansainvälisyys huomioidaan koulutuksen suunnittelussa mahdollistamalla kansainvälistymisosaamisen hankkiminen suorittamalla tutkintoon kuuluva harjoittelu ulkomailla, tarjoamalla vieraskielisiä ja kansainvälisiä sivuaineopintoja sekä sisällyttämällä vieraskielistä opetusta ja kirjallisuutta opintojaksoihin. Kansainvälisten opiskelijoiden opiskelukokemusten arvioinnin tulokset huomioidaan opetussuunnittelutyössä. Kansainvälistä osaamista kehitetään laajasti temaattisina sisältöinä, mahdollisuuksina ja rakenteina tutkinnoissa.

Koulutuskokonaisuuksien suunnitelmien hyväksyminen

Tiedekunnissa toimii opetussuunnittelutyöryhmät, johon kuuluvat pääasiassa koulutusalan oppiaineiden professoreita, opettajia, opintopäälliköt, opiskelijajäseniä sekä myös sidosryhmäyhteistyön jäseniä. Opintopäällikkö vastaa tiedekunnan opetussuunnittelusta toimien opetussuunnittelutyön valmistelijana ja esittelijänä tiedekuntaneuvostossa, jossa opetussuunnitelmat hyväksytään.

Jatkotutkintokoulutuksen opetussuunnittelua johtaa tieteen- ja taiteenalat ylittävä johtoryhmä, jonka tehtäviin kuuluu yliopiston yhteisen opetuksen suunnittelu. Opetussuunnitelmat hyväksytään tiedekuntaneuvostoissa.

Tiedekuntien täydennys- ja erikoistumiskoulutusten opetussuunnitelmat vahvistetaan tiedekuntaneuvostoissa. Koulutus- ja kehittämissyksikön täydennyskoulutuksen laajat, erikoisosaamista tuottavat koulutusohjelmat (60-90 op) hyväksytetään yksikön johdolla. Mikäli koulutus räätälöidään organisaation ulkopuoliselle taholle, ohjelman sisällöt hyväksytetään myös tilaajan osoittamalla yhteyshenkilöllä.

Vahvuudet

Opiskelijoiden osallistaminen koulutuksen suunnitteluun

Ajantasaisen ja etenkin Lapin yliopiston tuottaman tutkimuksen, -taiteellisen toiminnan ja kehittämistiedon kytkeminen opetus- ja täydennyskoulutuksen suunnitteluun

Työelämälähtöisyys tulee osaksi opetuksen suunnittelua hanketoiminnan kautta

Täydennyskoulutuksen räätälöitävyys alueen tarpeisiin ennakoivasti

Koulutukset suunnitellaan monimuotoisiksi ja digitaalisuutta hyödyntäviksi

Kehittämiskohteet

Opiskelijapalautteen systemaattinen hyödyntäminen opetussuunnittelussa

Opetushenkilöstön tukeminen ja kouluttaminen verkkopohjaisen, digitaalisen opetuksen ja vuorovaikutuksen suunnitteluun

Elinkeinoelämän ja muiden ulkopuolisten sidosryhmien osallistaminen koulutussuunnitteluun tai systemaattinen konsultointi

Kansainvälistymisen hahmottaminen koulutuksen suunnittelussa

- Varmistetaan, että tutkintokoulutuksille asetetut osaamistavoitteet sisältävät kansainvälistymisen.
- Opetussuunnitelmiin sisältyy paikka kansainvälisen osaamisen hankkimiselle (Opiskelijan hops).

Jatkuvan oppimisen toimintatapojen vahvistaminen ja huomioiminen koulutuksen suunnittelussa

1.1 Koulutuksen suunnittelu

- Assessment of the audit team

Yhteisöllinen toimintakulttuuri tukee koulutuksen suunnittelua

Lapin yliopistossa koulutuksen kehittäminen on yksi keskeinen yliopiston strategian mahdollistaja. Lapin yliopistossa strategia suuntaa koulutuksen suunnittelua ja uusien koulutusohjelmien rakentamista. Strategian painopistealueet näkyvät selkeästi koulutustarjonnassa. Auditointihaastattelut osoittivat, että niin opiskelijat, henkilökunta kuin ylin johtokin arvostavat koulutusta ja sen kehittämistä. Vuorovaikutteisuus ja opiskelijälähtöisyys ovat koulutuksen suunnittelun kulmakiviä.

Yhteisöllinen toimintakulttuuri mahdollistaa opiskelijoiden, henkilöstön sekä ulkoisten sidosryhmien osallistumisen koulutuksen suunnitteluun. Opiskelijoiden ja opettajien välillä on matala hierarkia, mikä mahdollistaa opiskelijoiden ja opettajien väliset keskustelut ja välittömän palautteen antamisen. Tiedekuntien itsenäinen asema mahdollistaa koulutuksen kehittämisen tiedekuntien omien lähtökohtien ja tarpeiden mukaisesti.

Tiivis vuorovaikutus alueellisten toimijoiden kanssa tukee ja ohjaa koulutuksen suunnittelua ja tukee koulutusten työelämärelevanssia. Työelämärelevanssia tukevat myös erilaiset yritysprojektit sekä ARCTA-sivuainekokonaisuus, jossa opiskelijoilla on mahdollisuus oppia ja kokeilla yrittäjämäistä toimintaa. Auditointiryhmän näkemyksen mukaan Arktisen keskuksen tutkijoiden osallistumista voisi laajentaa myös kandidaatti- ja maisterikoulutukseen tohtorikoulutuksen lisäksi. Tämä vahvistaisi koulutuksen kytkeytymistä yliopiston strategiaan

painotuksiin.

Opetuksen suunnittelu on yhteisöllistä, mutta kaipaa systemaattisuutta

Lapin yliopistossa koulutukset ovat osaamisperustaisia, ja osaamistavoitteet on määritelty sekä tutkintojen, opintokokonaisuuksien että yksittäisten opintojaksojen tasolla. Yliopistossa on systemaattiset menettelyt koulutuskokonaisuuksien hyväksymiseksi. Tutkintojen yhteys *Tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien kansalliseen viitekehykseen* on varmistettu. Koulutuksen integroinnista tutkimukseen on huolehdittu.

Koulutuksen suunnittelussa huomioidaan opetuksen linjakkuus eli se, että opetuksen osaamistavoitteet ja sisältö, opetusmenetelmät, oppimisen arviointimenetelmät ja opiskeluilmapiiri tukevat toisiaan ja ovat linjassa keskenään sekä tukevat opiskelijan oppimista. Haastatteluissa kuitenkin ilmeni, että opetussuunnitelmatyö voisi olla entistä kokonaisvaltaisempaa ja tavoitteellisempaa, jolloin yksittäisten opintojaksojen muodostamaa osaamistavoitteiden kokonaisuutta ja opetuksen linjakkuutta voisi tarkastella ja arvioida nykyistä systemaattisemmin. Koulutusohjelmien ja opintojaksojen osaamistavoitteiden välille kaivattiin selkeämpää linjakkuutta. Opiskelijoiden työpajoissa nousi esiin, että opiskelijat eivät ole aina tietoisia opintojaksojen vaatimuksista, toteutustavoista ja arviointiperusteista, tai kokivat saavansa tiedon näistä liian myöhään. Auditointiryhmä suosittelee, että opintojaksojen tavoitteet, toteutustavat ja arviointiperusteet käydään opiskelijoiden kanssa läpi aiempaa selkeämmin jokaisen opintojakson alussa.

Opiskelijoiden työmäärät määritellään ECTS-järjestelmää hyödyntäen. Auditointihaastattelut kuitenkin osoittivat, että opiskelijat kokivat opintopistettä kohti vaadittavan työmäärän vaihtelevan runsaasti eri opintojaksojen välillä. Erityisesti projektiopinnot koettiin huomattavasti kuormittavimmiksi kuin muut opinnot. Työmäärien mitoittamiseen ja yhtenäistämiseen tulisi kiinnittää aiempaa enemmän huomiota opiskelijoiden oppimisen ja jaksamisen turvaamiseksi.

Korkeakoulupedagogisen koulutuksen ja tutkimuksen vahvistamisella systemaattisuutta koulutuksen kehittämiseen

Auditointihaastatteluissa nousi monin paikoin esiin, että opettajat hakevat myös muiden tiedekuntien opettajilta aktiivisesti tukea opetuksen kehittämisen kysymyksiin. Tällainen yhteisöllisyys ja vertaistuki nähtiin tärkeänä voimavarana. Toisaalta sekä henkilöstön pedagogisen osaamisen kehittäminen että koulutuksen systemaattinen kehittäminen edellyttävät auditointiryhmän näkemyksen mukaan korkeakoulupedagogiseen toimintaan panostamista. Henkilöstölle tulisi tarjota mahdollisuuksia osallistua korkeakoulupedagogiseen koulutukseen ja koulutusten jatkuvuus tulisi turvata. Korkeakoulupedagogiikan opintoja tarjotaan muissa suomalaisissa yliopistoissa pääsääntöisesti 25-60 opintopisteen laajuudessa. Osallistumismahdollisuudet tulisi taata koko henkilöstölle eli myös kansainväliselle henkilöstölle ja väitöskirjatutkijoille.

Nykytilanteessa henkilöstölle tarjottava mahdollisuus hakeutua pedagogisiin opintoihin kasvatustieteiden tiedekuntaan koettiin riittämättömäksi ja hakuprosessin vuoksi hankalaksi,

vaikka opintoihin on ollut mahdollisuus osallistua työajalla. Henkilökunta piti ohjauksen kehittämiseen tarjottavaa koulutusta hyvänä, mutta toivoi laajemmin korkeakoulupedagogisten opintojen tarjontaa. Opiskelijat toivoivat, että henkilökunta ymmärtäisi nykyistä paremmin opiskelijoiden moninaisuutta sekä erilaisia oppijoita niin ohjaukäytänteissä kuin opetuksessakin.

Koulutuksen kehittäminen pohjautuu pääosin opiskelijapalautteisiin tai opettajien omiin kokemuksiin. Tämä tuottaa auditointiryhmän näkemyksen mukaan arvokasta tietoa koulutuksen kehittämisen pohjaksi, mutta kaipaisi rinnalleen myös nykyistä systemaattisempaa tutkimuksellista otetta. Lapin yliopistossa on tehty jonkun verran korkeakoulupedagogista tutkimusta ja kehittämishankkeita, ja tutkimusperustaisesti kehitettyjä pedagogisia käytänteitä on onnistuneesti myös juurrutettu pysyviksi käytänteiksi. Henkilökunta koki kuitenkin erilaiset kehittämishankkeet pirstaleisiksi ja toivoi opetuksen kehittämiseen nykyistä vahvempaa tutkimuspohjaisuutta. Auditointiryhmä suosittelee, että opetuksen tutkimusperustaisen kehittämisen tulee olla nykyistä järjestelmällisempää ja laaja-alaisempaa.

Korkeakoulupedagoginen tutkimus tarjoaa vankkaa tukea opetukseen ja oppimiseen liittyvien kehittämisalueiden tunnistamiseksi ja koko yliopiston opetuksen systemaattisen kehittämisen tueksi.

Auditointivierailulla tuli esille, että opiskelijat kaipasivat tukea omien opiskelutaitojensa ja itseohjautuvuuden kehittämiseen. Opiskelijat toivoivat opiskelutaitojen vahvistamiseksi erilaisia kursseja ja palautteen saamista niistä ja niiden kehittymisestä. Myös auditointiryhmä kannustaa reagoimaan opiskelijoiden toiveisiin sekä tukemaan opiskelutaitojen ja itseohjautuvuuden kehittämistä.

Lapin yliopisto huomioi jatkuvan oppimisen tarpeita koulutuksen suunnittelussa kartoittamalla työelämän osaamistarpeita alumni- ja työelämäyhteistyössä sekä vahvistamalla polkuja lukiosta yliopistoon. Yliopisto tarjoaa lukiolaisille mahdollisuuksia suorittaa yliopisto-opintoja, jotka voidaan myöhemmin sisällyttää tutkintoon. Myös avoimen yliopiston opintotarjonta on suosittua ja tukee jatkuvan oppimisen tarpeita. Jatkuvan oppimisen toimintamalleja voisi kuitenkin entisestään systematisoida ja monipuolistaa.